



Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2022



1. Tarkastuslautakunta ja arviointityön painotukset.

Kokoonpano



Hämeen maakuntaliiton kuntayhtymän maakuntavaltuusto on valinnut kokouksessaan 13.9.2021 tarkastuslautakuntaan seuraavat jäsenkuntiansa valtuutetut:

Varsinainen jäsen	Osall.	Henkilökohtainen varajäsen	Osall.
Laajalehto Arja, Tammela, (sd.), pj.	5/5	Ketola Marita, Humppila, (sd.)	-
Saarenmaa Lotta, Forssa, (kok.), vpj.	4/5	Sonko Jessica, Riihimäki, (kok.)	1/5
Vesioja Samuli, Janakkala, (ps.)	4/5	Ahtola Tero, Forssa, (ps.)	-
Leppälahti Markku, Ypäjä, (kesk.)	5/5	Paloposki Jouni, Ypäjä, (kesk.)	-



Tarkastuslautakunta on tutustunut kuntayhtymän toimintaan, vuoden 2022 talousarvioon ja vuosien 2023–2024 taloussuunnitelmaan sekä tilinpäätökseen vuodelta 2022. Lautakunta on seurannut maakuntahallituksen toimintaa laadittujen pöytäkirjojen perusteella sekä kuullut kokouksissaan maakuntajohtajaa ja muita johtavia viranhaltijoita.

Tarkastuslautakunta hyväksyi kokouksessaan 17.3.2022 valtuustokaudelle arviointisuunnitelman, jonka mukaan arviointia suoritetaan. Tiedot arviointikertomusta varten on saatu käyttäen tietolähteinä kuntayhtymän omia selvityksiä ja suunnitelmia sekä kuulemalla kuntayhtymän viranhaltijoita.

Tarkastuslautakunnan arviointi jakautuu maakuntaliiton vastuualueiden ja seutukuntien arviointiin, minkä lisäksi vuosittain arvioinnin kohteena on Hämeen liiton toimintaympäristöön liittyvät muutokset ja muut ajankohtaiset asiat.

Tarkastuslautakunnan asiantuntijana toimi kuntayhtymän tilintarkastaja HT, JHT, HM Jukka Vuorio TALVEA Julkishallinnon palvelut Oy.



Arviointikohde: Vuosittain 2021–2024

- Hämeen liiton strategian ja maakuntaohjelman toteutuminen
- Konserniohjauksen toimivuus ja omistajapolitiikka
- Maakunnan edunvalvonta
- Seutuyhteistyö
- Sisäisen valvonnan järjestäminen
- Riskienhallinta
- Hallinnon tukipalvelut ja talouden seuranta



Vuosi 2021

- Hämeen liiton toimintaympäristön muutokset ja ajankohtaiset asiat
- Yleiskuva maakuntaliiton toiminnasta ja strategisista tavoitteista sekä johtamis- ja ohjausjärjestelmästä
- Oman tuotannon kehittämishankkeisiin perehtyminen

Vuosi 2022

- Hämeen liiton toimintaympäristön muutokset ja ajankohtaiset asiat
- Seutukatsaus
- Painopiste Forssan seutu
- Sote-hankkeiden hallinnointi ja hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö
- Yhteyspalvelut -vastuualue

Vuosi 2023

- Hämeen liiton toimintaympäristön muutokset ja ajankohtaiset asiat
- Seutukatsaus
- Painopiste Riihimäen seutu
- kv-toiminta
- Elinvoima -vastuualue

Vuosi 2024

- Hämeen liiton toimintaympäristön muutokset ja ajankohtaiset asiat
- Seutukatsaus
- Painopiste Hämeenlinnan seutu
- Maakuntahallituksen puheenjohtajan kuuleminen



Tarkastuslautakunnan toiminta

Kokousaika ja paikka	Kokouksen keskeiset asiat
7.4.2022 Sähköinen kokous	<ul style="list-style-type: none">• Tilintarkastuspalveluiden hankinta tilivuosille 2022-2025• Sidonnaisuusilmoitukset
21.9.2022 Hämeenlinna	<ul style="list-style-type: none">• Maakuntajohtajan ajankohtaiskatsaus• Hämeen liiton toiminta ja talouden toteuma• Hämeen liiton toiminta- ja taloussuunnitelma 2023-2025 ja talousarvion 2023 valmistelu• Tilintarkastussuunnitelma vuodelle 2022
1.12.2022 Tammela	<ul style="list-style-type: none">• Forssan seutukunnan näkemykset Hämeen liiton toiminnasta• Hämeen liiton ajankohtaiset asiat ja talouden toteuma ajanjaksolta 1.1.-30.9.2022
7.2.2023 Hämeenlinna	<ul style="list-style-type: none">• Hämeen liiton ajankohtaiskatsaus• Hämeen liiton tutkimus- ja kehittämisrahaston tilannekatsaus• Ennakkotietoa vuoden 2022 tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta
5.4.2023 Hämeenlinna	<ul style="list-style-type: none">• Tilintarkastajan raportti vuodelta 2022• Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen laadinta vuodelta 2022• Hämeen liiton vuoden 2022 tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus ja vastuuvapauden myöntäminen



2. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.



Yleistä

Kuntalain (410/2015) 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan / kuntayhtymän ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävänä on uuden kuntalain mukaan ylläpitää kuntayhtymän sidonnaisuusrekisteriä.

Hämeen maakuntaliiton kuntayhtymän tavoitteet on valmisteltu valtuuston päätettäväksi suunnitelmakaudelle 2022. Tilinpäätöksessä on esitetty päättyneen tilikauden toteutumatietoja ja tunnuslukuja.

Hämeen liiton strategia



Maakuntaliitto vastaa maakunnan kehittämiseksi tehtävistä tarpeellisista selvityksistä ja suunnitelmista sekä edistää maakunnallisten suunnitelmien, hankkeiden ja toimintojen toteutumista koko maakunnassa.



Maakuntavaltuuston asettamat tavoitteet vuodelle 2022



Argumentit

Kehittäminen

Edunvalvonta

Edistämme maakunnan saavutettavuutta kaksoisiirtymällä (vihreä siirtymä ja digitalisaatio).

Valmistaudumme maakunnan energiamurrokseen.

Tuemme maakunnan toimijoita TKI-toiminnan kytkemistä ylimaakunnalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön ja arververkostoihin.

Kanta-Hämeen merkitykselliset asiasisällöt on huomioitu tulevassa hallitusohjelmassa.

Toteutamme edunvalvontaa aktiivisella, terävöitetyllä ja kulloinkin tarkoituksenmukaisella toimintatavalla.

Olemme Kanta-Hämeen tiedolla johtava asiantuntija, joka tukee maakuntamme kuntien kehittämistä ja maankäyttöä.

Elinvoimaisuutta edistävä kansainvälinen toiminta on kunnille, kaupungeille ja elinkeinoelämälle päivittäistä ja luontevaa. Tuemme alueen toimijoiden kansainvälistymistä vahvasti omalla asiantuntemuksellamme.

Teemme vaikuttavaa ja kohdennettua edunvalvontaa tukevaa viestintää.

Toimimme itseohjautuvasti ajantasaisen tiedon ja osaamisen varassa tehden merkityksellistä ja vaikuttavaa työtä.

Luomme eduskuntavaalien jälkeen tarvittavat vaikuttamisen kanavat.

Vahvistamme suunnitelmallisesti ekosysteemitointaamme ja kehitämme sitä tukevaa osaamista ja infrastruktuuria tiiviissä yhteistyössä maakuntamme elinkeinoelämän kanssa.

Hanketuki ja konsortiot

Demokraattisen päätöksenteon tukemme on tehokasta ja luotettavaa.

Kumppanuudet

Kanta-Hämeessä käynnistetään vaikuttavampia, kansainvälisempiä ja yritysälähtöisempiä kehittämishankkeita.

Olemme kuntien kanssa asemoimassa hyvinvointialueiden perustamisen jälkeisen kuntasektorin tehtäväkenttää.

Yhteydenpito maakunnan suurimpien yritysten ja elinkeinotoimijoiden kanssa saadaan pidettyä riittävän tiiviinä.

Ratkaisemme toimintatavan, jolla Kanta-Hämeen maakunnan EU-yhteydet ovat riittävät.

Eduskuntavaalien jälkeinen yhteistyö kansanedustajien kanssa saadaan toimivaksi.

Yhteistyö

Tavoitteiden toteutumisen arviointiasteikko



Tavoite toteutui: tavoite saavutettiin tai saavuttamatta jääneiden tulosten osuus oli vähäinen ja epäolennainen.	
Tavoite toteutui osittain: vähintään puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin.	
Tavoite ei toteutunut: tavoite ei toteutunut, tai vain alle puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin.	
Tavoitetta ei voida arvioida: esim. mittaustulokset valmistuvat myöhemmin tai tavoite on epäselvä.	

Edunvalvonta



- **Toteutamme edunvalvontaa systemaattisella ja ketterällä mallilla ja vahvistamme tähän liittyvää viestintää.**

Toteuma: 

- **Toimimme edunvalvonnassa kuntien kanssa seuduittain sovittujen tavoitteiden saavuttamiseksi**

Toteuma: 

- **Valitsemme ne kohteet ja kumppanuudet, joissa edunvalvontavoimaa käytämme.**


Toteuma: 

Kehittäminen


- **Vahvistuvat kansainväliset kumppanuudet kiihdyttävät aluetalouden kasvua.**

Toteuma: 

- **Kanta-Hämeessä käynnistyy entistä enemmän, suurempia, vaikuttavampia, kansainvälisempiä ja yrityslähtöisempiä kehittämishankkeita.**

Toteuma: 

- **Ekosysteemit toiminta käynnistetään siten, että se on yritysvetoista, strategista ja tavoitteellista.**

Toteuma: 

Kehittäminen



- **Maakunnan sisäinen ja ulkoinen saavutettavuus vahvistuu.**

Toteuma:



- **Maakunnan aluerakenne ja seutujen yhdyskuntarakenne tukevat kestäväää kasvua.**

Toteuma:



- **Maakunnassa on oikeaa tietoa; osaaminen ja kyvykkyys vastaavat alueen tarpeita.**

Toteuma:



- **Koordinoimme maakunnan ilmastotyötä. Ilmasto- ja vähähiilisyystavoitteet ohjaavat kestäväää kasvua.**

Toteuma:



Yhteistyö



- Meillä on selkeä rooli maakunnan yrityspalveluiden täydentäjänä.

Toteuma: 

- Toimimme aktiivisena osapuolena ja fasilitoimme maakunnan kannalta tarkoituksenmukaisia verkostoja, jotka ovat hyödyksi edunvalvonnan ja kehittämishankkeiden toteuttamisessa.

Toteuma: 

- Demokraattisen päätöksenteon tukemme on tehokasta ja luotettavaa.

Toteuma: 

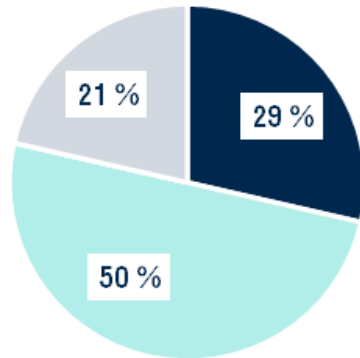
Yksilö – Organisaatio - Verkosto

- Osaamispääomamme kehittyy ja luo pohjan ketterälle toiminnalle ja sen kehittämiselle.

Toteuma: 



Tavoitteiden toteutuminen



- Tavoite toteutui
- Tavoite toteutui osittain
- Tavoite ei toteutunut
- Tavoitetta ei voida arvioida

Maakuntahallitus on arvioinut toimintakertomuksessa toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Arvioiden mukaan tavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti hyvin. Vuoden 2022 toimintaa omalta osaltansa haastoivat maakuntajohtajan ja kehittämisjohtajan vaihtumiset ja kevään Hämeen liitto toimikin resurssoinnissa tehdyillä väliaikaisratkaisuilla.

Liitossa on työskennelty aktiivisesti mm. pääradan, MORE-alueen ja valtatie 2:sen edunvalvonnassa. Hämeen liitto toimikin Helsinki–Forssa–Pori-neuvottelukunnan (HFP-neuvottelukunta) puheenjohtajana vuoden 2022 ajan. Maakunnallisen ilmastotyötä on koordinoitu mm. HÄSPI-hankkeessa, minkä tuloksena syntynyt maakunnallinen Ilmastovahti jatkaa toimintaansa Hämeen liiton hallinnassa. Vuoden 2022 loppuun mennessä ilmastotoimenpiteitä oli kirjattu ilmastovahtiin yli 600. Maakunnan kansainvälisyyttä on tuettu mm. osana Häme Goes Global-hankkeen toimenpiteitä.

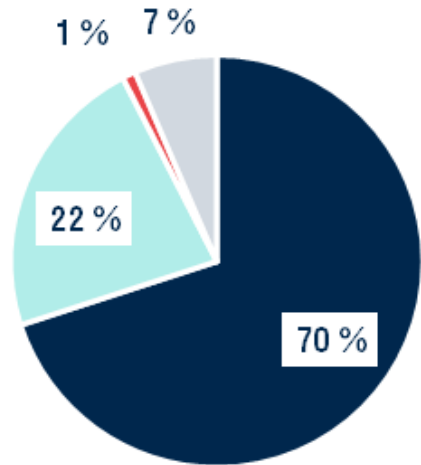
Vuonna 2020 käynnistyneet Hämeen liiton hallinnoimat sote-hankkeet työntekijöineen siirrettiin Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Lisäksi liitto antoi vielä vuonna 2022 hyvinvointialueelle hallinnollista tukea.



3. Kuntayhtymän kokonaistalous.



Toimintakulut 2022



- Henkilöstökulut
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat
- Palvelujen ostot
- Muut toimintakulut

Taloudellisten tavoitteiden osalta maakuntavaltuusto on asettanut käyttötalousosan toimintakatteen sitovaksi tavoitteeksi luottamushenkilöhallinnolle (valtuusto, tarkastuslautakunta ja hallitus) sekä liiton operatiiviselle toiminnalle ja projekteille. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin. Toimintatuotot toteutuivat talousarviossa arvioidusta 75 %:sti ja toimintakulut 78 %:sti.

Kuntayhtymän toimintatulot nousivat vuodesta 2021 25 %, eli 815.884,50. Toimintakulut puolestaan nousivat vuodesta 2021 32 %, eli 1.008.311,07. Kuntayhtymän toimintatulot vuonna 2022 olivat 4.029.029,55 euroa ja vuoden 2022 toimintakulut olivat 4.196.874,16 euroa. Toimintatuottojen ja toimintakulujen nousi johtui projektitoiminnan lisääntymisestä vuoteen 2021 verrattuna.

Kuntayhtymän tilikauden tulos oli -167.724,81 euroa ja vuosikate oli -160.917,29 euroa. Tuloksesta tehdyn varausten lisäyksen ja rahastomuutoksen jälkeen kuntayhtymän ylijäämä vähentyy -115.812,07 euroa vuonna 2022.

Maakunnan liiton kuluista suurin osa eli 70 % koostui henkilöstökuluista. Palveluiden ostojen osuus kuntayhtymän menoista oli 22 %.

Kuntayhtymän rahoitusasema on säilynyt hyvänä, koska lainarahoitusta ei ole. Kuntayhtymän vakavaraisuus ja maksuvalmius on hyvällä tasolla.



Taseessa on kertynyttä ylijäämää varsin paljon, vaikka sitä ei vuonna 2019 ja vuonna 2020 juurikaan kertynyt. Kuntayhtymän nettovarallisuus on todennäköisesti huomattavasti tätäkin suurempi.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kassan riittävyys, pv	116	172	200	165	244	304	135	235	200	78

	2013	2014	2015	2016	2017	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kertynyt yli- /alijäämä, 1000 €	837	885	1023	1038	1257	1257	1257	1257	1258	1 259	1 144

Tarkastuslautakunnalle on esitetty selvitys 7.4.2023 § 4 Hämeen liiton tutkimus- ja kehittämisrahaston käytöstä. Todettiin, että rahaston käyttö on ollut rahaston sääntöjen mukaista.

Kuntayhtymä on laatinut säännösten mukaisesti täydellisen konsernitilinpäätöksen, joka sisältää liiton ja sen tytäryhteisön Kiinteistö Oy Hämeenlinnan Linnankreivin tilinpäätökset.



4. Yhteenveto Hämeen liiton toiminnasta.



Tarkastuslautakunta on saanut ajantasaista informaatiota Hämeen liiton ajankohtaista asioista ja perehtynyt Forssan seutukunnan näkemyksiin Hämeen liiton toiminnasta. Lisäksi tarkastuslautakuntaa on informoitu hallituksen, johtoryhmän ja maakunnan yhteistyöryhmän päätöksistä.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoitteista saavutettiin kokonaan 29 prosenttia ja osittain 50 prosenttia.

Osassa arvioitavista tavoitteista tarkastuslautakunnalla ei ollut käytössään riittävän konkreettisia mittareita niiden arvoimiseksi.

Lautakunta kiinnitti huomioita tavoitteiden asettamisen täsmällisyyteen ja niiden toteuttamisen realistisuuteen. Näitä tulee jatkossa selkeyttää.

Liiton ja kuntien sekä liiton ja muiden toimijoiden välisellä yhteistyöllä on pyritty turvaamaan pääradan kehittäminen ja vaikuttamalla pääradan linjauksiin maakuntaa hyödyntävällä toteutuksella. Maakunnan vetovoiman, pitovoiman ja kansainvälistymisen lisäämiseksi aloitettua työtä jatketaan. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että maakunnan EU-yhteyksien ylläpito varmistetaan ja EU-rahoituksen saantoa maakuntaan lisätään. Lisäksi kehittämistyö on pitkäjänteistä ja toimenpiteiden todellista vaikuttavuutta arvioidaan vasta myöhemmin.

Alijäämäisestä tuloksesta huolimatta kuntayhtymän kokonaistalous on säilynyt hyvänä. Talous on terveellä pohjalla ja tunnuslukujen valossa liitto on vakavarainen.

Koska Hämeen liiton asiantuntijat ovat keskeisin resurssi, tulee asiantuntijuuden kehittämisestä ja työhyvinvoinnin tukemisesta huolehtia. Liitossa tuleekin kiinnittää erityistä huomiota henkilöresurssien riittävyteen. Tarkastuslautakunta kiittää Hämeen liiton asiantuntijoita valtuustokaudesta sekä kannustaa jatkamaan rohkeaa, innovatiivista ja ennakkoluulotonta toimintaa kaikkien kantahämäläisten hyväksi.

Hämeen maakuntaliiton tarkastuslautakunta



Arja Laajalehto
puheenjohtaja

Lotta Saarenmaa
varapuheenjohtaja

Markku Leppälahti
Jäsen

Samuli Vesioja
jäsen



HÄMEEN LIITTO
Regional Council of Häme

Asiantuntijuus intohimona.